

23.10.2024

Statusrapport for prosjektet Setesdal stavkyrkje

Bekreftede samarbeidspartnere i prosjekt Setesdal stavkyrkje

Stiftelsen Setesdal stavkyrkje

Stiftelsen er prosjekteier og har det overordnede ansvaret for finansieringen i prosjektet. Stiftelsen står for den lokale forankringen, tilrettelegging for faglige aktører, samt mediekontakt og kommersielle avtaler.

Norsk håndverksinstitutt

FoU ansvarlig og stiftelsens faglige hovedsamarbeidspartner. Knytter opp allerede finansierte stipendiat- og hospitantordninger til prosjektet, med hovedfokus på yngre håndverkere, arbeidsutveksling og opplæring.

Riksantikvaren

For Riksantikvaren er det særlig relevant med forskning som vil gi innsikt i og en bedre forståelse av hvordan vi best kan ivareta de originale stavkirkene. Spesifikke tema inkluderer tjærebrenning, konstruksjon (for fremtidig restaurering), og materialkvalitet/klimapåvirkning.

Riksantikvaren har i samarbeid med Norsk håndverksinstitutt avholdt en fagdag i Oslo om prosjektet Setesdal stavkyrkje og har videre gitt prosjektet mulighet til å benytte seg av deres lokaler for liknende seminarer i prosjektperioden. Gjennom regjeringens bevilgning til «Kirkeløftet» på 10 milliarder, hvor Riksantikvaren har en betydelig rolle i tildelingsstrategien, er vi i gang å drøfte muligheter rundt å benytte prosjektet Setesdal stavkyrkje som et større opplæringsprosjekt for kompetanseheving blant tradisjonshåndverkere.

Fortidsminneforeningen

Faglig samarbeidspartner med stor medlemsmasse. Ønsker å tilrettelegge for kurs og formidling spesielt rettet mot yngre tradisjonshåndverkere.

Prosjektet opplever støtte og engasjement fra lokallaget til AustAgder fortidsminneforening og det vil være aktuelt for prosjektet å knytte til seg deres kompetanse, både for å videreføre kunnskap til yngre håndverkere, men også for å sikre en kunnskapsutvikling blant lokale fagfolk - slik at kompetansen som prosjektet fører med seg, blir værende i Agder for å siden kunne benyttes i andre restaurerings og byggeprosjekter.

Agder fylkeskommune

Fylkeskommunen er i dag vår største finansielle støttespiller. Vi har gjennom prosjektets levetid knyttet til oss rådgivere innen kulturturisme og bygningsvern, som i dag er viktige sparringpartnere og bidragsytere til prosjektets fremdrift og den lokale forankringen. Vi opplever å ha tverrpolitisk støtte, samt en god dialog med fylkespolitikkerne som ønsker å holdes oppdatert på prosjektets fremdrift.

Gjennom 1800 dugnadstimer har 3 av stiftelsens medlemmer laget en detaljert modell i skala 1:10, basert på de originale idéskissene til Setesdal stavkyrkje. Modellen skal nå stå utstilt i det nye fylkeshuset i Kristiansand, noe vi i stiftelsen er stolte over. NRK ønsker lage et eget innslag rundt dette.

Valle kommune

Kommunen har vært en viktig samarbeidspartner gjennom hele prosjektperioden. Vi har jevnlig kontaktmøter med ledelsen i administrasjonen og har det siste året samarbeidet særlig om en ny

reguleringsplan for området «Bjugsbakk», stavkirkens byggetomt. Prosjektet har gitt oppdatert statusrapport for kommunestyret etter avslaget fra Sparebankstiftelsen og vi opplever god oppfølging og støtte både fra administrasjon og politikere.

Valle sparebank

En viktig og god lokal støttespiller som er forberedt på at prosjektet i nær fremtid vil søke om en større sum gjennom gavefondet.

NIKU

Bidrar med scanninger av Borgund stavkirke - som vil benyttes som byggetegninger underveis i prosjektet.

NTNU

Har egen bachelorlinje for tradisjonshåndverkere, som vil bli knyttet opp mot prosjektet.

Potensielle samarbeidspartnere

Fagskolen Agder

Har ytret ønske om å opprette egen linje relevant for stavkirkeprosjektet. Positive til samarbeid etter samtaler i møte mellom stiftelsen, Norsk håndverksinstitutt og Agder fylkeskommune. Ønsker også å bidra med materiallab for kvalitetstesting av virke - dersom nødvendig.

Setesdalsmuseet

Setesdalsmuseet, og særlig avdelingen for bygningsvern, er fra stiftelsens side ønskede samarbeidspartnere i prosjektet. Det har enda ikke lyktes stiftelsen å lande dette samarbeidet, men vi er invitert til å holde en presentasjon om prosjektet på kommende styremøte i AAma 10.10.24. Her vil det bli oppfordret fra stiftelsens side at det fattes et endelig styrevedtak på Setesdalsmuseets engasjement i prosjektet.

Videregående skoler i Agder, med linjer for byggfag

Prosjektet har vært i kontakt med Tangen VGS, Vennesla VGS, Setesdal VGS og Bygland KVS, som alle er positive til å ta del i skolebesøk og undervisning i regi av prosjektet. Her er det Norsk håndverksinstitutt som vil ha hovedansvaret for et faglig opplegg og det arbeides lokalt med tilrettelegging for å kunne ta imot skoleklasser for et 3-4 dagers opphold. For nærliggende skoler vil det være aktuelt med en større deltakelse.

Ansettelse

Foruten stiftelsens prosjektleder er det i dag ansatt to stipendiater som knyttes opp mot stavkirkeprosjektet. Tømmer Åsmund Stormoen og treskjærer Jon Anders Fløistad er allerede i gang med å arbeide på stavkirkens takrytter. Det er Norsk håndverksinstitutt som har arbeidsgiveransvaret for stipendiatene, som begge vil være sentrale aktører i byggingen av Setesdal stavkirke. Mentor og veileder for Stormoen er Hans Marumsrud, som er tiltenkt rollen som øverste faglige leder under byggingen av Setesdal stavkirke. Marumsrud hadde på tidlig 2000-tallet ansvaret for Riksantikvarens stavkirkeprogram som hadde som formål å kartlegge stavkirkenes konstruksjon og byggemetoder. Gjennom realiseringen av Setesdal stavkyrkje vil teoriene fra forskningen gjort for Riksantikvaren kunne testes fullt ut i praksis. Marumsrud er i dag

deltidsansatt som veileder i takrytterprosjektet, i regi av Norsk håndverksinstitutt og Riksantikvaren.

Revidert budsjett og «ny» prosjektskisse

Søknaden fra Norsk håndverksinstitutt til Sparebankstiftelsen DNB pålydende 75.000.000 ble før sommeren avslått på geografisk-grunnlag. I etterkant har stiftelsen i enighet med Norsk håndverksinstitutt arbeidet med å dele opp prosjektet i mindre delprosjekter, samt nedjustere utgifter og synliggjøre de kommersielle mulighetene som ligger i prosjektet. Prosjektet vil fortsatt bli gjennomført så prosessuelt autentisk som økonomien tillater - men forskningen vil bli spisset inn mot de aller mest sentrale spørsmålene rundt prosess og metode. Skulle de økonomiske rammene tillate det, vil prosjektet likevel kunne gjennomføres med forskning som en del av alle delprosjektene. Gjennom en slik oppdeling vil det kunne søkes om midler til spesifikke delprosjekter, som er av spesiell interesse for- eller innenfor de satte retningslinjer til finansielle støtteordninger. Det er stiftelsen Setesdal stavkyrkje og Norsk håndverksinstitutt som i samarbeid vil søke om finansielle midler inn til prosjektet. Det vil bli søkt om både nasjonale og lokale midler, hovedsaklig fra støtteordninger tilpasset prosjekter innen forskning, utdanning, næring og kultur. Stiftelsen er godt i gang med arbeidet rundt ferdigstillingen av søknader, både til finansielle stiftelser og opp mot banker med tilknytning til Agder.

Stiftelsen arbeider også med å kartlegge de kommersielle mulighetene som ligger i prosjektet. For å skape en bedre balanse i budsjettet, ønsker vi å legge til rette for inntekter gjennom å arrangere flere årlige kurs (med relevant innhold gitt prosjektets fremdrift), publikumsbesøk/billettsalg, arbeidsutveksling samt sponsor/medlems-arrangementer.

Stiftelsen får stadig henvendelser fra både fagmiljø og entusiaster rundt muligheter for å melde seg på faglige samlinger/kurs, med både teoretisk og praktisk innhold. Her har prosjektet en klar styrke i å være forskningsbasert med fokus på prosessuelt autentiske metoder. Slike seminarer og kurs vil gjennomføres i samarbeid mellom stiftelsen Setesdal stavkyrkje, Norsk håndverksinstitutt, Riksantikvaren og Fortidsminneforeningen. Her vil det også være mulig for andre faglige aktører å bidra underveis, gitt det spesifikke temaet som er aktuelt. Slike samlinger og kurs vil fortrinnsvis gjennomføres i Setesdal, men det tas også sikte på å gjennomføre ei større faglig samling årlig i Oslo, da i Riksantikvarens lokaler. Fortidsminneforeningens årlige nasjonale kurs for unge håndverkere er tenkt lagt til Rysstad og stavkirkeprosjektet ei gang gjennom prosjektets levetid. (Kurset kan etter retningslinjer ikke gjennomføres flere ganger på samme sted).

Setesdal stavkyrkje skal være et publikumsvennlig byggeprosjekt, hvor det vil bli mulig å oppleve prosess og metode på nært hold, gjennom guidede omvisninger og lavterskel deltakelse (eksempelvis «smi din egen spiker») rettet spesielt mot barn og unge. Gjennom å bygge opp under mulighetene som ligger i det at prosjektet er en attraksjon også underveis i byggeprosessen, vil vi kunne sikre oss et godt publikumsbesøk og billettsalget vil komme prosjektet og stiftelsen til gode.

Budsjettskissen er nå under revidering av stiftelsen og vil bli oversendt fylkeskommunen så snart den foreligger og er ferdig behandlet i styrene til henholdsvis Stiftelsen Lillehammer museum og Stiftelsen Setesdal stavkyrkje.

Reguleringsplan

I samarbeid med Valle kommune har stiftelsen utarbeidet forslag til ny reguleringsplan for området Bjugsbakk (stavkirkens byggetomt). Arbeidet startet i fjor høst. I reguleringsplanen hensyntas det særskilt at det skal bygges ei stavkirke, med alle de utredninger som et slik byggeprosjekt fører med seg. Reguleringsplanen er per dags dato ute til førstegangs-høring, med forventet endelig behandling i Valle kommunestyre i løpet av november måned.

Det har vært ønskelig for stiftelsen å legge til rette for at området Bjugsbakk sees på som et helhetlig område med muligheter for flere fremtidige byggeprosjekter med middelaldersk byggeskikk. Gjennom å skape et helhetlig område med gangstier som knytter sammen (fremtidige) bygg med stavkirken, kan vi legge tilrette for en god videreutvikling av området dersom det er i Setesdalsmuseet eideoms IKS's interesse.

Høringsutkastet til reguleringsplan legges ved denne rapporten (vedlegg 1)

Media

- Prosjektet vekker fortsatt stor medieinteresse og vi har gjennom et samarbeid med NRK sørlandet begynt arbeidet med en dokumentarserie om stavkirken. Ideen til seien ble presentert for hovedkontoret på Marienlyst i sommer og det er gitt grønt lys til å fortsette dokumenteringen. Det understrekes fra NRK at en slik serie, som vil løfte frem gamle håndverkstradisjoner og samtidig markedsføre både prosjektet og Setesdal som destinasjon, har som forutsetning at prosjektet blir gjennomført prosessuelt autentisk i samarbeid med Norsk håndverksinstitutt.
- Tv2 hadde 20 august et innslag med fokus på stavkirkeprosjektet under God Morgen Norge sin sending.
- Før sommeren hadde prosjektet besøk av fransk tv2 som laget et lengre innslag hvor det ble filmet på Bjørgum, ved Hylestad kirke og ved modellen av Setesdal stavkyrkje. Opptakene er enda ikke blitt vist på tv, men det vil komme som en del av et større innslag om norske stavkirker.

Oppstart tørrmuring

I samarbeid med Norsk håndverksinstitutt og Agder fylkeskommune er det ønskelig å se på mulighetene for å komme i gang med grunnarbeidet på tomte allerede i høst. Et slikt arbeid vil i første omgang kreve en godkjent rammesøknad fra Valle kommune, noe stiftelsen vil arbeide for at skal foreligge så snart som mulig. Dersom det kreves en godkjenning av reguleringsplanen før en rammesøknad eventuelt kan innvilges, vil oppstarten med tørrmuring kunne starte tidligst våren 2025. Alle tre parter er likevel enige om å allerede nå planlegge for fremdrift og økonomi, samt knytte opp deltakere til delprosjektet, slik at vi er klare til oppstart når søknadsprosessen og værforholdene tillater det.